

Posudek oponenta disertační práce Terezy Kožnerové
Vliv anglické a americké poezie na dílo Pereho Gimferrera
předkládané v roce 2023 na ÚRS

I. Stručná charakteristika práce

Pere Gimferrer (1945) patří k významným katalánským a španělským básníkům druhé poloviny 20. století. Tereza Kožnerová ho představuje především jako představitele skupiny *Novísimos* (Nejnovější), která je spojována s 60. a 70. lety minulého století a jejíž básnická tvorba přinesla výrazné změny ve formální i obsahové rovině. Poetika básníků *Novísimos* bývá spojována s rysy postmoderny, výrazně například s kulturalismem, metapoezií a intertextualitou. Gimferrer byl nadšeným čtenářem anglosaských modernistů a právě na vlivy a stopy díla Ezry Pounda a Thomase Stearnse Eliota se předkládána doktorská práce zaměřuje. Autorka analyzuje především Gimferrerovu sbírku *Moře hoří* (*Arde el mar*, 1966) a poému *Liduprázdný prostor* (*L'espai desert*, 1977).

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Doktorská práce Terezy Kožnerové se věnuje tématu, které je v českém prostředí téměř neznámé (i kvůli nedostatku překladů); nejde jen o dílo Gimferrera, ale o skupinu *Novísimos* obecně. A to je škoda, protože o síle španělské básnické tradice nemůže být pochyb a starší období (Zlatý věk, Generace 27 apod.) jsou u nás známější a i překlady jsou zastoupena výrazněji.

Zde bych ráda vyzdvihla dva stěžejní klady textu T. Kožnerové:

Zprvé, zasazuje zkoumaná díla do širokého kontextu, který není nadbytečný; naopak umožňuje hlubší porozumění situaci, ve které Gimferrer a *Novísimos* tvořili a co sledovali. Autorka analyzuje nejen kontext literární a obecně kulturní, ale také historický a společenský, což je vzhledem k vývoji Španělska ve 20. století (občanská válka, frankismus, přechod k demokracii...) nezbytné.

Zadruhé, v kapitolách věnovaných analýze Gimferrerova díla a vztahu k Poundově a Eliotově tvorbě Tereza Kožnerová prokazuje hlubokou znalost tématu a cit pro básnický text.

Co naopak musím zmínit jako výtku, je určitá jazyková a stylistická rozkolísanost především v úvodních kapitolách.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Doktorská práce je rozdělená na kontextové kapitoly a na druhou část, věnovanou analýze Gimferrerova díla a jeho souvislostem s již zmíněnými anglosaskými modernisty. Struktura je jasná a přehledná a autorka jednotlivé kapitoly dobře a přesvědčivě provazuje mezi sebou. Snaží se definovat pojmy, se kterými v průběhu textu pracuje, a to s vědomím, jak je to někdy obtížné.

Tento problém vyvstává především u samotné postmoderny/postmodernismu a s tím nezbytné spjaté problematiky moderny/modernismu, kdy T. Kožnerová naráží na různorodost

a nejednoznačnost definic a pojetí u různých teoretiků. V literární rovině si vybírá několik klíčových prvků (chaos, fragmentárnost, pastiš...) (s. 47 a dále), což se ukazuje jako vhodné pro následnou analýzu.

Naopak poněkud zmatečně působí pojednání o postmodernismu na s. 37-38, kde se mísí anglosaské (a i u nás převládající) pojetí postmodernismu jako postmoderny a hispánské, především hispanoamerické chápání *posmodernismo*, což je poslední etapa modernismu přelomu 19. a 20. století. Existují zde tedy jasné, a to i časové rozdíly, které autorka vysvětluje až v kapitole 5 (s. 89). Mylné je označení Rubéna Daría jako španělského básníka (s. 24).

Za zdařilé považuji kapitoly mapující vývoj španělské poezie – jednotlivé směry autorka představuje v historickém a sociálním kontextu, poukazuje na zásadní vliv občanské války a následné diktatury (cenzura, exil aj.) a obsáhlá kapitola věnovaná Novísimos tak může z tohoto kontextu čerpat.

Právě kapitola 3 („Generace Nejnovějších: postmoderní poezie sedmdesátých let“) je napsaná velmi čtivě a poutavě, autorka poukazuje například na vliv masmédií, filmu... a na zajímavé souvislosti těchto nových fenoménů s mýtem: „Kultura informačních a masových médií, která je v sedmdesátých letech 20. století na vzestupu, předpokládá nepřetržitou tvorbu nového druhu mýtu.“ (s. 60). Přesvědčivé jsou i podkapitoly zabývající se intertextualitou (která se jasně objevuje jako klíčový prvek Novísimos, což v dalších kapitolách autorka dokazuje na Gimferrerově díle) a metapoezií (zajímavá je debata o jejím pojetí mezi Bouseñem a Talensem, s. 76).

Kapitoly 6-9 tvoří jádro práce a jak jsem zmiňovala v úvodu, autorka prokazuje schopnost číst a interpretovat básnické texty s porozuměním a chápáním jemných nuancí a souvislostí. Přesvědčivě dokazuje Gimferrerovu znalost anglosaského modernismu, konkrétně básní E. Pounda a T. S. Eliota, poukazuje na vlivy tematické, motivické i stylistické a rovněž na jakési společné naladění a vše dokládá hojnými citacemi ze španělských, katalánských a anglických originálů. Analýza je přesvědčivá a jde do hloubky.

Rušivým elementem jsou již zmíněné jazykové a formulační nedostatky v úvodních kapitolách. Některé formulace působí neohrabaně, jako by byl patrný vliv jazyků, ve kterých autorka především četla odbornou literaturu (*reuperace* kultury či poezie, s. 17, 27 a jinde), občas některé věty postrádají smysl („Navíc v daných podmínkách mnoho podstupovalo také proces.“, s. 14) či obsahují chyby (Hitlerovo texty, s. 17). Problematická je tato nedotaženost hlavně u překladů odborné literatury; např. citace 36 na s. 20: myslím, že první věta („Este grupo rechazaba la dicotomía de los fieles y los infieles y oponía a ella el criterio de la competencia.“) znamená něco odlišného; stejně tak u citace 86 na s. 33 („La poesía religiosa válida hoy es casi toda de crisis.“). V dalších kapitolách je již práce s jazykem vyzrálejší a text plyne plynuleji.

Práce s primárními texty i se sekundární literaturou je většinou dobře zvládnutá, stejně tak citace. Množství sekundárních zdrojů v bibliografii je opravdu ohromující, T. Kožnerová nastudovala texty pokrývající jak teoretické otázky postmoderny apod., tak problematiku vývoje moderní španělské poezie, anglosaský modernismus a tvorbu jednotlivých autorů Novísimos.

Dizertační práce naplňuje stanovené teze a nabízí jak přehledný úvod do složité problematiky španělské postmoderní poezie, tak osobní, interpretační část, která je i díky komparatistické práci s texty nepopíratelným autorčiným vkladem.

IV. Dotazy k obhajobě

Je možné sledovat vliv anglosaského modernismu i u dalších básníků skupiny Novísimos?
Mění se Gimferrerovo básnictví v závislosti na používaném jazyce (španělština, katalánština)?
Vyjadřoval se sám Gimferrer k problematice moderny a postoderny?

V. Závěr

Předběžně klasifikuji předloženou disertační práci jako *prospěla*.

26. 12. 2023

Mgr. Dora Poláková, Ph.D.